

Nr 103.

Ankom till riksdagens kansli den 28 juli 1914 kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Götala nr 1, 2 i Skaraborgs län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 20 juni 1914 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 207, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att tio i statsrådsprotokollet omförmälda, till förra majorsbostället Götala nr 1, 2 om 2 mantal i Skara socken av Skaraborgs län hörande lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med förbehåll om skyldighet för innehavare av lägenhet, som beröres av de elektriska högspänningsledningar, som vattenfallsstyrelsen genom särskilda resolutioner den 1 oktober 1909

samt den 18 november och den 9 december 1910 erhållit rätt att hava framdragna över egendomens mark, att respektera den sålunda upplåtna rättigheten.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Förra majorsbostället 2 mantal Götala nr 1 och 2 i Skara socken av Skaraborgs län har för statsverkets räkning utarrenderats till den 14 mars 1915 mot 3,650 kronor i årligt arrende.

Å egendomen har under år 1912 hållits arrendeuppskattning i vederbörlig ordning, varvid förslag väckts om försäljning av vissa områden. I skrivelse den 15 maj 1914 har domänstyrelsen underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat ärendet till hörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren G. A. Borgstedt år 1892 över egendomen upprättad karta med beskrivning.

Av handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen 3 kilometer från staden Skara, innehåller, efter avdrag av förut försålda utskiftet S:t Anna gärde eller äng, en areal av sammanlagt 426 hektar, 84.7 ar, därav 181 hektar 93.9 ar åker, 113 hektar 30.3 ar äng, 128 hektar 0.6 ar avrösningsjord och 3 hektar 59.9 ar impediment. Av ängen utgöres ungefär hälften av mosse och det mesta av torpens åker synes bestå av mossjord.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att av å egendomen befintliga torp och lägenheter följande måtte från egendomen avsöndras och försäljas, så mycket mer som för flertalet av dem erlagts kontant avgäld och ej utgjorts dagsverken, nämligen:

Namn	Ägofigurer å kartan	Areal		Salu-	Därav	Arrende-
		hektar	ar	värde	för skog	värde
				kronor	kronor	kronor
A. Bebyggda med kronans hus.						
Lilla Vadet	1230—1237, av 1248, 1262—1269	4	30.1	2,400	—	95
Stora och Lilla Skinn- torp	av 223 b, 896—948, av 949, 949 a, av 988, av 989, av 994, av 995, 996, 997, av 998, 999—1052, av 1053, av 1054, 1055, av 1056, 1057—1062, av 1361	24	82.3	11,504	3,004	360
Stora Hultet	548—571, 649, 650, 656—659, 663—676 a, av 677, av 1337 a, 1410—1465, 1477—1482, av 1485, av 1486	25	46.3	7,893	893	280
Udden	595—602, 615—626, av 626a, 627—643, 810—851, av 852, av 854, 855—895, av 1361, 1362—1390, av 1483, 1484, av 1485	35	65.8	10,563	2,563	325
B. Bebyggda med innehavarnas hus.						
Ekelund med Berget	av 626 a, 644—648, av 1333, av 1337, av 1337 a, 1338—1360, av 1361	6	41.4	1,682	572	60
Lilla Hultet.....	586—593, 603—614, av 1337 a, 1391—1409, 1466—1476	7	79.8	3,040	540	90
Nybygget	av 677, 678—722, 774—809, av 852, 853, av 854, av 1483, av 1485, av 1494	23	16.4	4,168	768	170
Lundshögen	723—773 a, av 1485, av 1493, av 1494, 1495	15	46.5	2,533	333	110
Skomakartorp	av 1485, av 1486, 1487—1492, av 1493, 1496—1593	32	7.1	3,593	93	175
C. Obebyggd.						
Mosstorp	av 502, av 503, av 504, av 505, 506—515, 517—546, 573—582, 584, 651—654, 660, 661	8	24.7	3,500	—	175

Ägofiguren nr 1485, varav andelar tilldelats Stora Hultet, Udden, Nybygget, Lundshögen och Skomakartorp, utgör 52 hektar 87 ar och består av mosse.

Enligt förslaget skola Stora Hultet, Udden, Ekelund med Berget och Lilla Hultet erhålla vart och ett två skiften.

Uppskattningsmännen hava ansett anledning icke föreligga att föreslå flera än nu nämnda avsöndringar och hava därjämte föreslagit, dels att de med kronans hus bebyggda lägenheterna måtte hembjudas

åt nuvarande innehavare, som samtliga mer än fem år innehaft dem, i vilket avseende innehavarna av Stora och Lilla Skinntorp, far och son, särskilt gjort hemställan att få köpa båda dessa torp gemensamt, dels ock att samtliga övriga lägenheter med undantag av Mosstorp måtte hembjudas åt nuvarande innehavare såsom ägare till därå varande byggnader.

Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet och överjägmästaren i västra distriktet hava ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Då det emellertid med avseende å ifrågavarande egendoms belägenhet i närheten av staden Skara och beskaffenheten av egendomens åbyggnad syntes domänstyrelsen kunna ifrågasättas, huruvida ej egendomen i dess helhet borde styckas till bildande av egnahemslägenheter eller åtminstone en vida längre gående upplåtelse än förberörda förslag upptoge och omfattande alla egendomens torp och lägenheter borde äga rum, anmodade styrelsen Kungl. Maj:ts befallningshavande att anbefalla uppskattningsmännen att taga den sålunda väckta frågan under övervägande och avgiva förslag i ämnet.

Med skrivelse den 5 augusti 1913 har Kungl. Maj:ts befallningshavande överlämnat det infordrade yttrandet från uppskattningsmännen. Häri har gjorts gällande, att egendomen genom de redan föreslagna avsöndringarna erhållit en lämplig ägofigur, att de kvarvarande torplägenheterna icke utan olägenhet för huvudgårdens skötsel kunde undvaras, att de tre å kartan synliga torplägenheterna Motviljet, Enebacken och Hallahage vore utan hus och nedlagda samt dessutom belägna inom skogsmarken och av stor vikt för gården såsom betesmark, att egendomens manbyggnad ej kunde inrangeras å en egnahemslägenhet och att innehavarna av de till försäljning föreslagna torplägenheterna uttalat sin tvekan att till föreslaget pris övertaga desamma. På grund härav och då efterfrågan av egnahemslägenheter ej vore så synnerligen stor i denna trakt, att döma av de många utbudna, men osålda sådana lägenheter, som förekomme, hava uppskattningsmännen ansett olämpligt att ytterligare stycka egendomen.

Enär de sålunda till försäljning föreslagna lägenheterna omfattade en sammanlagd areal av inemot hälften av boställets hela ägovälde, har domänstyrelsen beträffande lämpligaste sättet för lägenheternas avskiljande från bostället inhämtat yttrande från lantmäteristyrelsen, som meddelat, att avskiljandet kunde ske genom ägostyckning, då, såsom lantmäteristyrelsen antog, bostället vore att anse såsom en kameral enhet. Med anledning härav har vidare på av domänstyrelsen gjord hemställan kammarkollegium förordnat, att ifrågavarande två kronohemman skola i

jordboken sammanföras och förty däri upptagas såsom ett hemman under benämning Götala nr 1, 2 om 2 mantal.

Domänstyrelsen har under erinran, att med avseende å stadgandet i 9 § i lagen om ägostyckning med mera den 27 juni 1896 särskilt förbehåll vid försäljningen rörande utfartsvägar ej erfordrades, samt att vattenfallsstyrelsen genom särskilda resolutioner den 1 oktober 1909 samt den 18 november och den 9 december 1910 erhållit rätt att hava elektriska högspänningsledningar framdragna över egendomens mark och att en del av försäljningsområdena härav berördes, hemställt, att de av uppskattningsmännen till försäljning föreslagna områdena måtte upplåtas från egendomen.

För egen del biträder jag domänstyrelsens förslag.»

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot ifrågavarande framställning, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 28 juli 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Vid slutbehandling inom utskottet av de i utlåtandena nr 99—103 omförmälda ärenden hava närvarit herrar: Persson, Ericsson, Odelberg, Paulson, Pers, Lindblad, Lundell, greve Hamilton och Nilsson i Tånga, greve Wachtmeister, Ingeström, Rosén, Ekerot, Tysk, Bosson och Nilsson i Linnås.
